

NGO'er sagsøger den danske stat for at stoppe våbeneksport til Israel

12. marts 2024 – Fra Amnesty Internationals hjemmeside her: <https://amnesty.dk/ngoer-sagsoger-den-danske-stat-for--at-stoppe-vabeneksport-til-israel/>

Oxfam Danmark, Amnesty International Danmark, Mellempfolkeligt Samvirke og den palæstinensiske menneskerettighedsorganisation Al-Haq lægger sag an mod Rigspolitiet og Udenrigsministeriet for at få stoppet dansk våbeneksport til Israel.

Der er en klar risiko for, at våben og militært udstyr, som Danmark direkte og indirekte eksporterer til Israel, bliver brugt til at begå alvorlige forbrydelser mod civile i Gaza. Dermed overtræder Danmark de internationale regler for våbenhandel samtidigt med, at Danmark risikerer at gøre sig medskyldig i overtrædelser af den humanitære folkeret – herunder krigsforbrydelser – og et plausibelt folkedrab.

Det vurderer fire fremtrædende organisationer, som nu går rettens vej for at stoppe dansk eksport af våben og militært udstyr til Israel. Med retssagen vil organisationerne have domstolens vurdering af, om eksporten strider mod de regler om våbenhandel, som Danmark har forpligtiget sig til.

"Vi har i fem måneder talt om et potentielt folkedrab i Gaza, men vi har ikke set politikerne gribe til handling. Danmark skal ikke sende våben til Israel, når der er en begrundet mistanke om, at landet begår krigsforbrydelser i Gaza. Vi har brug for at få rettens ord for Danmarks ansvar," siger Tim Whyte, generalsekretær i Mellempfolkeligt Samvirke, en af organisationerne bag søgsmålet.

Danmark har tilsluttet sig både FN's våbenhandelstraktat og EU's Fælles Regler for våbeneksport, som forpligter Danmark

til at sikre, at eksport af våben og militært udstyr fra danske virksomheder ikke risikerer at bidrage til overtrædelser af folkeretten.

“Vi har dokumenteret flere israelske bombeangreb i Gaza, der ikke skelner mellem civile og militære mål og udsletter hele familier. Angrebene er uproportionelle og i strid med krigens regler. Danmark må på ingen måde være med til at gøre disse ulovlige angreb på civile mulige. Derfor vil vi nu have rettens vurdering af, om Danmark overholder sine forpligtigelser,” siger Vibe Klarup, generalsekretær i Amnesty International Danmark.

Alene risikoen for, at militært udstyr kan blive anvendt i strid med krigens regler, bør få den danske stat til at stoppe eksporten i henhold til international lov, mener organisationerne.

”Befolkningen i Gaza udsultes, hundrede tusindvis af mennesker kan hverken finde vand, mad, medicin eller husly, 70 pct. af al infrastruktur er ødelagt i Gaza. Danmark må ikke levere våben til at bombe civile. Med retssagen vil vi teste, om Danmark respekterer international lov og ret og de værdier, vi bekender os til. Vi må ikke sidde klare brud på de humanitære love, krigsforbrydelser og advarslen om et potentielt folkedrab overhørig,” siger Lars Koch, generalsekretær i Oxfam Danmark.

FN's internationale domstol (ICJ) vurderede i januar, at det er plausibelt, at Israel er i færd med at begå et potentielt folkedrab i Gaza. Og for nylig har en appeldomstol i Holland, efter stævning fra bla. Oxfam Novib, pålagt den hollandske stat at stoppe våbeneksport relateret til F35-kampfly til Israel. Amnestys dokumentation er bla. blevet brugt som grundlag i disse sager.

FN-eksperter har også for nylig advaret om, at ethvert salg og levering af våben til Israel, der risikerer at blive brugt i

Gaza, vil overtræde international humanitær lov og skal stoppes med det samme.

Udover de tre danske organisationer er også den palæstinensiske menneskerettighedsorganisation Al-Haq med i retssagen mod den danske stat. Organisationens dokumentation har også været brugt i lignende retssager.

"Det er meget alvorlige og intensive angreb, der foregår i Gaza, hvor over 30.000 er blevet dræbt og 70.000 såret. Israel nægter at give befolkningen adgang til basale behov, som fx mad, vand, brændstof og medicinske forsyninger. Vi ser en ubeskrivelig lidelse for civile og børn, der amputeres uden bedøvelse, og masseevakuering til horrible steder. Derfor opfordrer Al-Haq indtrængende Danmark til at stoppe bevæbningen af de grusomheder, som finder sted, og til at stoppe et folkedrab på det palæstinensiske folk," siger Maha Abdallah, talsperson i Al-Haq.

Organisationerne udtaler desuden, at på trods af massiv dokumentation af Israels forbrydelser mod civile palæstinensere i Gaza, advarsler fra internationalt anerkendte eksperter, retssagen ved ICJ og retssagen i Holland, fortsætter våbeneksporten til Israel uændret. Nu bruger vi derfor alle muligheder i en demokratisk retsstat for at opretholde international ret, humanitær lov og vores forpligtelser.

Som civilsamfundsorganisationer står vi vagt om folkeretten og de internationale regler og love, som beskytter civile og deres rettigheder. Og vi inviterer danskerne med til at bakke op om retssagen økonomisk og lancerer i dag en crowdfunding-kampagne.

Sagen føres i Danmark af Kontra Advokater.

Baggrund:

- Danske myndigheder har gennem flere år givet tilladelse

til, at danske virksomheder kan eksportere komponenter til F-35-kampfly igennem et amerikansk ledet forsvarssamarbejde uden at foretage konkrete vurderinger af risikoen for, at det kan bidrage til krigsforbrydelser. USA sælger de færdigproducerede kampfly videre til Israel.

- Israel er det første land – udover USA – til at tage kampflyene i brug.
- Information og Danwatch har bla. afdækket, hvordan israelske F35-kampfly og herunder danske komponenter har været brugt i bombardementer i Gaza.
- Under et samråd i Folketingets udenrigsudvalg den 16. januar 2024 fortalte udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen (M), at i alt 15 danske virksomheder leverer komponenter til F-35 kampflyene.
- Den Internationale Domstol, ICJ, har fundet det plausibelt, at Israel begår folkedrab og har iværksat foreløbige foranstaltninger for at forhindre dette.
- Ledende folkeretseksperter vurderer, at den danske praksis ved behandlingen af tilladelser til våbeneksport er i strid med de internationale regler for våbenhandel, som Danmark er forpligtiget til at overholde.
- Den 12. februar 2024, har en appelldomstol i Holland besluttet at pålægge den hollandske regering at stoppe våbeneksport til Israel indenfor F-35 programmet på baggrund af et sagsanlæg fra bl.a. Oxfam Novib. Domstolen fandt, at fortsat eksport er i strid med EU's Fælles Regler for våbeneksport og FN's våbenhandelstraktat, som både Holland og Danmark har underskrevet.
- FN-eksperter har for nylig opfordret til, at lande stoppede deres våbeneksport, hvis der er risiko for, at våbnene kan blive brugt i Gaza.